

HARTSLAG 27

Henk Pröpper

Hartslag 27

2021

DE BEZIGE BIJ
AMSTERDAM

Copyright © 2021 Henk Pröpper
Omslagontwerp bij Barbara
Omslagbeeld Getty Images
Foto auteur Stephan Vanfleteren
Vormgeving binnenwerk Perfect Service, Reeuwijk
Drukwerk Wilco, Amersfoort
Bindwerk Abbringh, Groningen
ISBN 978 94 031 3461 1
NUR 301

debezigebij.nl

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk van de Forest Stewardship Council (FSC®) mag dragen. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Voor Myriam,
Henrik en Lotte

Inhoud

Proloog 9

Het verhaal van de waterspuwers	15
Vorbereidingen voor een minuscule reis	31
Een held in Parijs, een held van onze tijd	41
Oorlogsverhalen en een oorlogswandeling	57
Een liefde in Parijs	99

Epiloog 143

Proloog

‘Wat komt u eigenlijk doen?’ is de vraag in de schemering aan de poort van het ziekenhuis. De man kijkt mij aan alsof ik een indringer ben. Niet iedereen is welkom hier, zoveel is duidelijk. Elke kans op besmettingen moet worden vermeden. Mijn vrouw, die als mijn vaandeldrager en raadsvrouw naast mij staat, wordt heengezonden. Ik neem de tas met spullen voor de nacht van haar over. Ze werpt een laatste blik op mij, kijkt naar mij tot in mijn laatste cel.

Daar lig ik, tussen allerlei slangen en draden. Mijn hoofd is merkwaardig helder. Mijn stemming gelaten. Het lijkt me het beste me maar over te geven aan wat er gebeurt, aan wat er voor mij wordt bedacht door de gestalten die telkens in steeds wisselende colonne ge- haast binnenkomen. Zelf kan ik denken, maar zonder richting, zonder doel, bijna willoos. Het is eerder observeren. Ik neem alles waar, de ruimte, de mensen zonder gezicht in hun witte en groene jassen, hun mondkapjes. Zelf draag ik er ook een. Ik zie de apparaten om mij heen waar de slangen en draden naartoe leiden. Ik hoor de geluiden, de piepjes, af en toe schelle alarmtonen. Ben ik dat? Ik kijk naar mijn hartslag, bestudeer die op het

scherm. Zo traag klopt dat hartje, zo weinig regelmatig, alsof het zich voorbereidt om met een ultieme afsprong tot stilstand te komen.

Altijd al heb ik een wat ironische band met mijn hartslag gehad. We zijn vreemde vrienden. Er schuilt iets komisch in, te kunnen functioneren met zo'n lage pols, zoals ik al jarenlang doe. Maar nu is het anders. Buiten is de nacht gevallen. Het raam biedt uitzicht op het bijna geheel lege dak van een zijvleugel. Grint, een enkele schoorsteen, een meeuw, uitgelicht alsof die poseert. Ik moet het alleen doen nu, alleen zonder veel ik. Dan zak ik weg en droom dat ik langzaam leef, langzamer dan de oudste steen.

Al dagenlang was ik nauwelijks tot enige actie in staat geweest. Ik had mijzelf zien liggen op de bank, zonder missie. Het leven was een grote hapering, met een traag en onregelmatig kloppend hart dat de neiging had er geheel mee te stoppen. Een triest patroon. Ik wachtte op een versnelling, op een miraculeus moment waarin het zou besluiten een normaal marsritme aan te nemen. Ik wachtte, tevergeefs, het deed dat niet langer uit zichzelf.

Net voor de lockdown hadden we onze verhuizing van Amsterdam naar Parijs, met alle bureaucratische avonturen, in een race tegen de klok afgerond. Het had veel van mijn krachten gevergd en tot dit pruttelende hart geleid. Zoals wel vaker had ik daarop aanvankelijk laconiek gereageerd. Ik geloofde dat het een kleine kunst was mijzelf aan de haren uit het moeras te trekken. Dat was een kwestie van doen.

Ik was dus gaan hardlopen, als remedie tegen de stilstand. Hardlopen heeft in mijn beleving veel gemeen

met lezen. Ze zetten beide het leven tijdelijk stil, het zijn bezigheden buiten de tijd. De tijd die intussen toch verstrijkt, zelfs die op de stopwatch, heb ik altijd beschouwd als gewonnen tijd, niet gepasseerde tijd. Lezen en hardlopen hebben ook beide een roesachtige werking: geven het idee buiten de gewone orde te raken, op onbekend terrein te komen, voorbij de grenzen van het eigen kunnen en weten, voorbij de wetten van het eigen lichaam. En zo door te dringen in sferen waar er, al is het maar tijdelijk, klaarheid is. Voor even val ik dan samen met de dingen en is er een intens gevoel van bevrijding en geluk. Gevleugeld inzicht.

De disciplines van lezen en hardlopen heb ik altijd als helend gezien. Daarom was ik gaan rennen, om het onmogelijke te realiseren. Gedreven door hetzelfde instinct waarmee ik ooit als zesjarige tegen een boom rende; al rennende dacht ik toen te zullen opstijgen, vleugels te krijgen. Ik herinner mij dat ik tien dagen lang in een donkere kamer lag, in volkomen stilte. Op gepaste tijden hoorde ik in het ruisen van haar jurk de nadering van mijn moeder. Ik luisterde naar haar fluisteringen. Ik herinner mij de dieprode appel uit de boomgaard van de buurman – ‘Opa’ noemde ik hem –, die hij mij kwam brengen toen ik genezen was. Die appel was voorgoed de mooiste appel op aarde, de oerappel die ik nadien in alle appels terugzag.

Mijn poging om mijn hart hardlopend in beweging te zetten en tot een hogere frequentie te dwingen, faalde. Zoals wanneer je een motor start met te veel gas. Zo’n motor verzuipt, produceert nog slechts de geluiden van een laat protest.

Nu lig ik hier in het rumoer dat mijn lichaam in de apparaten om mij heen teweegbrengt. Gedurende de eendeloos durende nacht zwaait telkens weer de deur open en treden gemaskerde figuren binnen. Met gefronste blik bestuderen zij de schermen, en werpen een blik op mij. Een nacht lang aanschouw ik ook zelf hoe mijn hartslag, bij binnenkomst 38, uur na uur verder daalt. Met een merkwaardige aandacht, volkomen lucide, volg ik het schouwspel, verwonderd dat ik bij een hartslag van 27 nog zo helder ben – en nog tot verwondering in staat.

Langzaam nadert de ochtend en maakt de schemering zich opnieuw meester van mijn kamer. Het ziekenhuis komt tot leven. Op het dak van de zijvleugel staat een man in een schoorsteen te turen, alsof er iets te vinden is. Een arts met ontblote onderarmen voor zijn lijf komt mij vriendelijk melden dat hij er klaar voor is. Waarvoor is mij echter, bij mijn weten, niet verteld. De beslissing was eenvoudig genomen, zegt hij. ‘We gaan uw hart stabiliseren en versnellen. U krijgt een pacemaker.’ Het klinkt onvermijdelijk. Toch is dat precies wat ik al twintig jaar wilde voorkomen: de noodzakelijke stabiliteit en snelheid zou ik immers in mijzelf vinden, zo is altijd mijn overtuiging geweest. Maar het is wel duidelijk dat deze arts minder vertrouwen heeft in mijn vermogens dan ikzelf.

De meeste mensen maken weleens een rit naar de operatiekamer. Je bed wordt je voertuig, tevens drager van je gegevens, je infuus. Een rit naar het blok is altijd een afdaling en naarmate je lager komt daalt ook de temperatuur, alsof je de onderwereld nadert. Beneden

is alles gedempt, het licht, het geluid, de temperatuur. In dat vreemde klimaat wordt het leven hersteld en her-schapen. Ik zal mij – altijd – het bemoedigende kneepje in mijn hand herinneren, door een onbekende gegeven, vlak voor de verdoving intrad. Zo'n gebaar onthoud je, zoals zo'n intens rode appel. Terwijl ik in slaap viel voelde ik in dat gebaar de polsslag van het leven nog voor de operatie plaatsvond.

Eenmaal ontwaakt word ik teruggedreden, terug naar het daglicht. We nemen de COVID-vrije lift, dat staat er tenminste, en zo kom ik enkele uren na mijn vertrek terug in mijn kamer, mijn totaal witte kamer. *Mijn kamer*, opmerkelijk dat je al na een nacht gehecht kunt zijn aan zo'n ruimte vol schermen, voor de rest geheel kaal, met niets dat mij aan mijzelf herinnert. Al mijn draden en snoeren worden weer aangesloten, en voor het eerst aanschouw ik mijn nieuwe hartslag. Regelmatig, en met een tempo dat ik sinds mijn achttiende niet meer heb gekend.

Buiten op de gang hoor ik stemmen van verpleegsters, energiek en vrolijk, als de stemmen van vogels, die wat er ook gebeurt door de geschiedenis heen praten, tot ons geluk. In het zonlicht lijkt mijn kamer witter dan wit gewit. Bevreemd kijk ik naar mijn hart, alsof het van een ander is.

